

Gumamaziziba Jerusalem

Bagha Aziava Arai

O

Azir Akam

Akar faragha zuim

Babilonia Jerusalem gasighasizir dughiamin, gumamaziziba bar uan nguibar ekiar aghuimin apangkufi, ezi Godin akam inigha izir gumazim, Jeremaia akinafarir kam osiri. Fomira Jerusalem in nguibar ekiam ko Godin Dipenir an aven itim, aning mati God Israelian adarazi ko itir nedazim aka. Ezi Jerusalem ikuvizir dughiamin, Israelian nighnizir gavgavim mong irizi, men nighniziba derazir puvati. Kamaghin amizi, me an kuarkuvigha zurarama azi.

Akinafarir kam in saptaba vaghvagha mati ighiar maba, gumamaziziba Jerusalem in apanguva a bagha azir onger akabagh ami. Judan adarazi me dughiar ekiabar, osimtizir me batozir kam ginighnigha ighiar kabagh ami.

Israelian arazir me akar kam osirizim, me kamaghin Inglisin a dibori, "Poetry." A Hibrun akamin mong igharagha amizir arazir mam, men akam alfabetin 22plan letaba iti. Me dughiar mabar akam osirasa 22plan akuabar ana osiri, egha me an osirir dughiam, me letaba uan akamin alfabet osiri moghin vaghvagha da osira iraghu. Ezi gumazir maba Hibrun akamin akar maba igha da osirir dughiamin, me men arazir kam in

gin ghua an osirir puvati. Ezi e fo, Aruamın akam osiramin 21 letaba iti, a bar Hibrun akamın letabar dıbobonim ko magh ghu. Kamaghın amizi, Aruamın akamın akınafarir kam (Azir Akam), e Hibrun akamın arazimın gin ghua a gira, ni e an osirizir arazir kamın ganam, a manmaghın zui. Ni bar deravıra akınafarir kamın gan, ni ganti Sapta 1, 2, 4, ko 5, ni ganti vezin kaba vaghvagha alfabet letabar gin zui. Namba 1 leta ves 1, kar leta A. Ezi ves 2, namba 1 leta, a leta B, da bar kamaghıra ghua, vezin abuananamın namba 1 leta, a leta Z. Hibrun akam 22plan letaba iti, ezi Aruamın akam 21plan letaba iti, egha uaghan Aruamın akam letan kam i, akaba osirir dughiam a faragha itir puvati, a letan mabar tizibar iti. Kamaghın amizi, e dughiar mabar vezin pumuning pumuningın da isafufusi. Akınafarir kamın Aruamın akamın sapta 3, 66pla vesba iti. Kamaghın amizi, e Hibrun akamın gin ghua, akuar faragha zuim, a ves 1-6, kar Leta A. Egha ves 7-9, kar leta B. Egha 10-12, kar leta D, ghua akuar abuananamın, ves 64-66, kar leta Z. E kamaghıra an osira 3pla ves isafufuki. Hibrun akamın, kamaghın amizir osizirir arazim, an akınafarir kamra itir pu. Puvati, a uaghan Onger Akaba 9, 10 ko 25 ko 34 ko 37 ko 111 ko 112 ko 119 ko 145, ko Dabirabir Aghuim sapta 31 a uaghan iti.

*Jerusalem osımtızir ekiam iti**

* 1:: Sapta 1-5 Aruamın letaba Hibrun akamın poetrin arazim gin ghua an osiri, vesba bar moghıra alfabetın letaba gin zuir osizirim iti.

- 1 Aio! Jerusalem, gumaka! A fomira gumazamizir avirim iti,
 ezi gumaka, a datirighin bar puvati.
 A fomira kantrin igharazibar tongin ziar ekiam iti,
 ezi datirighin an osimtizir dafam iti, mati amizim, an pam areme.
 A fomira, mati atrivimin amuimin ikia, egha nguibaba bar dagh atifa,
 ezi datirighin apaniba bar an abirazima a mati ingangarir amizir kinimin min iti. Gumaki!
- 2 Bar fomira nguibar igharaziba an namakar aghuibar ike,
 egha datirighin nguibatam osimtizir kamin aven an akuragha gavgavim a ganidir puvati.
 An namakar kaba a gifaragha datirighin an apanibar otifi.
 Kamaghin amizi, Jerusalem datirighin dimagaribar puvirama azima,
 an temeriba ira mamaghira iti.
- 3 Datirighin apaniba bar pazavira Judabagh amuava,
 me inigha ghua kantrin igharazimin me isava kalabus gati.
 Me pura ingangarir gumazamizir kinibar min me gamima me iti.
 Apaniba an agintizima, ana aran iburazi me an suirazi a iti.
 Judaba datirighin kantrin igharazibar tongin ikiava, deragh daperagh avughsamin danganir aghuiba puvati.
 Bar puvati.

⁴ Ezi tuavir ekiar Saionin nguibar ekiamin zuim
 pura ikiava azia iti,
 gumamaziba uam a garui puvati.
 Me Godin ziam famin isar ekiaba bagha uari aku-
 vamin dughiaba bagha a garuir puvati.
 Kamaghin amizi, Saionin zuir tuaviba pura
 ikiava azia iti.
 Nguibar ekiamin itiar akaba pura iti.
 Ezi ofa gamir gumaziba bar puviram aziava
 naviba bar oseme,
 mati gumazim mizazim barasi.
 Ezi Saionin amizir igiaba bar osimtizir ekiam
 barasi.
 Ezi Saionin nguibar ekiam uabi bar pazavira
 uabi barasi.

⁵ Faragha Jerusalem in apaniba a gatifa.
 Egha apanir kaba nimira apiaghav ikia an
 apangkuvir puvati.
 Me kamaghin fo,
 Jerusalemia osimtizitam me danighan
 kogham.
 Me fo, Jerusalemia bar arazir kurar aviribagh
 ami,
 kamaghin amizima Ikiavira Itir God mizazir
 ekiar kam me ganingi.
 Ezi an apaniba Jerusalem in boriba inigha ghua,
 bar saghon me isava kalabus gati.

⁶ Guizbangira datirighin Saionin ziar ekiam irigha
 gifa,
 mati atrivimin guivim uan diriba sue.
 An gumazir dapaniba mitiriam men azima, men
 gavgaviba bar gifa,

mati asizir dian atiaba mitiriam men azima,
me grazibar amasa da buriava avenge.

Egha me bar amiagha gavgaviba puvati.
Apaniba men agintizima, men agharapaniba bar
men amirazi,
me apanibar aran ibura.

⁷ Ghuezir dughiabar bizir aghuir faragha
Jerusalemın ikezir kabanang, da datirighın
bar ikuvigha itima,
gumazamiziba anetegha tintinibar ghue.

Egha me datirighın bizir aghuir a fomıra
ikeziba bagha nighnisi.
Dughiar Jerusalemın apaniba an gumazamiziba
isimın, igharaz darazi an akurazir puvati.
Egha apanir kaba an garima, a bar pazavıra
iri,
ezi me bar a dipova puvırama an ingara-
vati.

⁸⁻⁹ Igharazi darazi fomıra Jerusalemın ziam fe.
Ezi an gumazamiziba bar arazir kurabagh
ami,

egha bar mizegha, mati bizir kurir
mamın mın mughuasi.
Kamaghın amizi, igharaz darazi datirighın an
garima a bibiamra itima,
me aghumsızir ekiam a ganidi.
Egha me bar an aghua.

Ezi Jerusalem mızazir dafam isava,
egha aghumsıgha pamtem aziava uan guam
modo.

Fomıra an arazir kuraba bar azenimra iti,
mati amizimın korotiam bar mize.

Ezi a kamaghin nighnizir puvati, a ikuvigham.

Kamaghin amizi, a datirighin ikuvizi,
gumazitam datirighin bar an apangkuvizir puvati.

Ezi a kamaghin migei,
“O Ikiavira Itir God, ni nan osimtizir kamın gan.
Apaniba bar na abiragha gifa, ezi ki bar ikufi.”

¹⁰ Kamaghin amizi, noka! Jerusalem, nin bizir bar aghuariba,
apaniba bar ada okeme.

Ikiavira Itir God faragha Akar Gavgavim anıga ghaze,
Kantrin Igharazibar Gumazamizir kaba, me Godin Dıpenimın aven mangan kogham.
Kar Godin gumazamiziba uari akuvamin danganim.

Ezi men midorozir gumaziba datirighin aven izezi,
Jerusalemia bizir kurar kamın garima an oto.

¹¹ Mitiriam Jerusalemian gumazamizibar azima,
me bar pamten dagheba bagha rui.

Egha bar puvırama azi.
Me bar uan bizir aghuibara dagıaba bagha da amagava,
daghebagh ivezava apava mong deragha iti.

Ezi Jerusalem kamaghin migei,
“O Ikiavira Itir God, ni kagh gan.
Me bar pazavira na gami.

12 “Nan gumazamiziba fomira kamaghin
mizazitam inizir puvati,
ezi marazi ghaze, kar pura bizim.

Jerusalem, gumazamizir an boroghin tuavimin
aruibar dia ghaze,

‘Ta kagh gan, ki bar mizazir dafam ateri.

Ikiavira Itir God nan aningaghegha
mizazir dafam na ganingi.’

13 “Nguibar kam, ki Jerusalem, Ikiavira Itir
God avim amadazima a izaghirava,
nan agharibar isiava nan gavgavim gamizi ki
amira.

A iver mam gamigha pamten nan suira.

Egha na akunizima ki ghua akiribar moghin
iri.

Egha a na taghizima,

ki zurara bar pazavira uabi baragha damaz-
iba nan siri.

14 “Osimtizir kaba, Ekiam bar da isafuragha
da ikeghava nan firim gike.

Nan arazir kurabar osimtizir kaba bar osemegha
nan gavgaviba bar ada gifa.

Ezi Ekiam na isava apanibar agharim gatizi,
ki me ko misoghan kogham.

15 “Puvatigham.

Ekiam bar nan midorozir gumazir gavgaviba
akirim ragha me gasara.

An apanibar midorozir gumazibar diazima,

me izava na ko misoghava nan gumazir
igiaba bar pazavira me gami.

Ekiam Judan kantrin gumazamiziba bar me dikava me righiriki,
 mati gumazim wainin oviziba mirmiramin
 dagiar miner bar ekiamin, wainin oviziba
 dikava da righiriki.

16 “Righirighizir bizir kam na gamizima nan temeriba iri.
 Ezi na ko osimtizir kamın ikiva gavgavim na daningamin gumaziba ua puvati.
 Apaniba bar na abiragha givazi
 nan boriba bar pazavira iti.”

17 Saion uabin akurvaghasa uan agharim amadima,
 tav gavgavim a ganidir puvati.
 Ezi Ikiavira Itir God an namakabar diazima,
 me an apanibar otivigha tintinibar moghin izava a ko misosi.
 Me an garima, a mati bizir mizirizir mam.

18 Tuighsizir arazim, Ikiavira Itir God uabi na tuisiki.
 Ki Jerusalem, ki kamaghin migei, ki uabi Ikiavira Itir Godin akaba batoke,
 kamaghin amizi, arazir na batozir kam, a dera.
 Ezi ia Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, ia deravira nan akar kam baragh.
 Ia gari, ki mizazir ekar kam isi.
 Apaniba nan gumazir igiaba ko amizir igiaba inigha ghua
 nguibar bar saghon itimin me isava kalabus gati.

19 Ua tav nan akuraghan kogham.

Ki uabin akurvaghasa uan namakabar dei.

Ezi puvati, me na gifara nan apanim
gami.

Nan ofa gamir gumaziba ko gumazir dapaniba,
mitiriam bar puvira men azima,
me damiva deragh ikiamin dagheba buria,
bar ingangarir dafam gami.

Ezi dagheba puvatizima
gumazir kaba bar moghira ariaghire.

20 Vanginan kagh nan gan, O Ikiavira Itir God!

Ki bar osimtizir dafam ikiava bar pazavira iti.

Ki uabi ni baraghizir puvatigha nin akaba bar da
batoke,

kamagh amizi nan nighniziba bar ikufi.

Apaniba nan tuavibar nan gumazamizibav
soghezi me ariaghire.

Ezi dipenibar itir gumazamiziba uaghan
ariaghire.

21-22 Zurara igharaz darazi nan mizazir kamın azir
akam barasi.

Egha tav tong gavgavim na ganidir puvati.

Nan apaniba uaghan ni na ganingizir osimtizir
kam baraki.

Egha me bizir ni na gamizir kam bagha bar
akonge.

Ni fomira fofozim na daningasava dughiar kam
ginaba,

ezi datirighin dughiar kam oto.

Ezi ki kamagsua, ni na gamizi moghira
nan apanibar amigh.

Zurara ki mizazim isava arai.

Ni nan arazir kurabagh nighnigha ivezir kuram na ganingi.

Ezi datirighin, ni nan arazir kurabagh nighnigha, bar pazavira na gamizi moghira, ni dagh nighnigh nan apaniba kamaghira men araziba ikaragh.

Ki mati amizim mizazim isava arai moghin arai, ezi nan navim bar ikuvigha, mati amizim arimariar bar ekiam iti.

2

Ikiavira Itir God bar pazavira Jerusalem gami

¹ Ame! Saionin nguibar ekiar aghuir kam, noka!

Ekiam nin aningaghegha mamaghira iti, ezi an aningagharim mati overiar pizim nguazim avarazi mitatem oto.

Fomira kantri Israelin, Jerusalemın nguibar ekiam, an ganganim bar deragha an ziam bar pin iti,

ezi datirighin Ekiam anekunigha anebirazima, nguibar ekiar kam bar ikuvigha iti.

Ezi Ekiam Jerusalem gasighasizir dughiam, a uan Dipenir nguibar ekiamın itim ginighnizir pu.

Puvati. A nguibar ekiam bar a gasighasiki.

² Bar guizbangira, Ekiam Jekopin ovavir boribar apangkuvizir puvatigha, bar men dipenibagh asighasiki.

A bar men aningaghegha

men nguibar ekiar gavgavir aghuarir Judan
 kantrin aven itiba,
 a tintinibar bar ada apiraghariki.
 A kantri ko an itir gumazir dapaniba sara a bar me
 abirazima
 me bar aghumsiki.

³ Datirighin Ekiam bar aningaghegha Israelian
 gavgavim gasighasighizi me bar amira.
 Ezi apaniba Israelia misoghasa izima a men
 akurazir puvati. Bar puvati.
 A bar Jekopin ovavir borir kabar nguazim
 gasighasiki,
 mati avir bar ekiam isia biziba bar ada agifa.

⁴ Egha a Saionin nguibar ekiamin apanim
 gamigha,
 an itir gumazamiziba, uan barir pim in me
 gasasa men akuighav iti.
 A uabi uan gavgavimin Jerusalem in gumazamizir
 e bar ifongeziba,
 a bar me misuaghariki.
 An aningagharim
 mati avir fefem Jerusalem in nguibar ekiamin
 isi.

⁵ Faragha Ekiam Israelian apanim gamigha
 men kantri bar a gasighasiki.
 A men nguibar ekiar gavgavibagh asighasigha
 egha uaghan men atrivibar dipenir diriba tin-
 tinibar da apiraghariki.
 Egha Judan adarasi, an osimtizir ekiaba me
 ganidima me naviba bar osemegha azia
 mamaghira iti.

6 Gumazim uan azenimın itir averpenim
apiriaghatizi moghin,
Ikiavira Itir God uan Dipenir me a bagha ghua
an ziam fem a gasighasiki.

Egha arazir kamın, Ekiam,
me an ziam fer isar ekiabar dughiaba ko,
Sabatin dughiaba sara a bar da gifa.

Kamaghira, Jerusalemın itir gumamaziba
ua isar ekiaba ko Sabatin dughiabar an ziam
fer puvati.

Ekiam bar atriviba ko ofa gamir gumazibar
aningaghegha,
men ingangaribar me agifa.

7 Ghua tintinibar Godın Dipenimın aven itir
apanir kaba,
Ekiam uan Dipenim ko ofa gamir dakozim isa
men taki.

Egha apaniba ataghizi,
me Jerusalem ko an itir atrivibar dipenir gav-
gaviba ini.

Egha me an Dipenimın ikia niginir ekiam gami,
mati Israelia fomira an Dipenimın ikia isar
ekiabagh amua an ziam fe mokın.

Kamaghira, Ekiam uabi,
bar uan ofa gamir dakozim ko an Dipenim,
a bar akirim ragha aning gasaragha gifa.

8 Ikiavira Itir God Saionın nguibar ekiar aghuimın
divazir gavgavim akarasa nighnisi.

A bar deravira an divazimın gara anesavsuisi,
egha mati dipenimın ababanım damuasa benim
inigha an ababanım gamigha givagha,

bar a gasighasiki.

A ingangarir kam damuasa iburaghburazir puvati.

A bar divazir gavgavim akara a gasighasiki,
ezi da bar ikuvigha gifa.

Divazir kaba mati gumamaziziba bar ikuvigha azia mamaghira iti.

⁹ Kar divazimin itiar akaba, God tintinibar da akarizi, da vazim gireghav iti.

Egha itiar akaba asir tiar iguguniba an ada apiraghariki.

Ezi da mizumzuiaribar otifi.

Egha da nguazimin irezima nguazir mineziba ada avara.

Ezi apaniba men atriviba ko gumazir dapaniba inigha

kantrin igharazibar ghua kalabus gariki.

Ezi ofa gamir gumaziba ua deravira Godin Akar Gavgaviba gumamazizibagh eghari puvati.

Ezi Godin akam inigha izir gumaziba ua irebabar min garir bizibar garir puvatigha,
ua Ikiavira Itir God da migirigibaba isir puvati.

¹⁰ Merara, Saionin gumazir aruaba, me pura nguazim gapiaghav ikia

akabar kumigha nimira iti.

Me osemegha nguazir mineziba uan dapanibagh aghuigha

azir akar korotiar piziba aghui.

Ezi Jerusalem in amizir igiaba bar osemegha dapaniba avigha pura nguazimin gari.

11 Nan navim bar osemezi,
 ki bizir bar kurar Jerusalemın otivizibagh
 nighnigha azia,
 kamaghira ikia ghua nan damazimning
 na gami.

Ki uan gumazamizibar gari, me bar ikuvigha on-
 ganarazibagh amua itima,
 ki bar pazavira uabi barasi.

Ki garima, borir iririviba ko borir igiaba pura
 nguibar ekiamın tintinibar tuavir arizibar
 ariaghira irav iti,
 kamaghın amizi, nan dighorim bar biki.

12 Nguibar kamın itir borir kaba,
 mitiriam ko dipam bagha mikirvagha arava
 uan amebabar gari.
 Me ghaze, Mamo, dagheba, dagheba,
 mitiriam en azi.

Me pura tuavir arizibar ariaghira irav iti,
 mati midorozir gumaziba midorozimın aven
 ariaghira irav iti.

Ezi men amebaba men suigha itima
 me men dafaribar ariaghire.

13 O, nan guivim Jerusalem, ki bar nın apangkufi.
 Osımtızir ni inizir kam, nguibar ekiatam a
 inizir puvati.

Ezi ki manmaghın garir migirigıa tam damuva
 gavgavim nın navim danıngam?

Nın osımtızim, mati ni duar ekiam atı,
 egha ongarımın mın bar kone.

Ezi tinara ua ni damighti ni ua ghuam-
 aghegham?

14 Pura ni gifarir gumazir Godin akam inigha iz-
iba, me ni gifara ghaze,
me irebamin min garir bizibar gani.

Puvati, me bar ni gifara.

Me nin akuraghti ni deragh ikiasa,

nin arazir kurabar gun ni mikemezir puvati.

Me Godin akamin gun migeir ingangarimin
abazim gami,

ezi men akaba ni gamizi, ni bar navim girazir
puvati.

15 Raghiragha uan dapaniba roava ni dipovava,
atiniba muno kura iparav amaga sighsirir
akabar uariv gei darasi,

kar Jerusalemian gumazamizir nguibar ekiar
kam garuiba, me nin gari.

Egha me ifara digavir kuram gamua

dafariba nin akakagha arui.

Egha me kamaghin ni migia ghaze,

“Kar ti nguibar ekiar bar aghuir me migiava
ghufer kamnang, a?”

Nguazir kamnin itir gumazamiziba bar, me ti bar a
gifonge, a?

Ti bar puvati!”

16 Saghuiaba ko roghira itir nin apaniba bar,

nin aghuagha akar bar kurabar ni migia ni
gasighasighasa.

Egha atariba kuskugha

iriviba tagharigha nin ingaravaka kamaghin
migei,

“Bar guizbangira e Jerusalem gasighasigha gifa.

Dughiar e miġia miżua itir kam a datirighin
otogha ġifa.”

17 Tiziba Ikiavira Itir God fomira damuasa
nighnighizi moghin
a datirighin a gami.

A fomira kamaghin miġia ghaze,
Israelia an akam batueghti, a bar me
gasighasigham.

O Jerusalem, a datirighin nin apanguvir puvati.
A nin apanibagh amizi me bar gavgavigha ni
abiragha ġifa.

Ezi ni ikuvizi bizim bangin me bar akonge.
A me gamizi me gavgavir bar ekiam iti.

18 Uarir akurvaghsi uan navir averiabar Ekiamin
dimiva an azangsigh.

O Saion, noka!

Nin divazir mitiar gavgaviba uaghan, arueba ko
dimagaribar puviram aziam,
eghti nin teriba iri mamaghira iki,
mati aperiam otogha ivemari.

Ni avughsan marki,
ni azi mamaghira iki.

19 Virara dafarimning feghiva,
dimagaribar dughiar aviribar Ekiamin dim.

Ni pamtemin a ko mikimiva
an damazimin uan navir averiamin aven itir
osimtizim ko nighnizimin gun an mikim.

Nin boriba mitiriam bangin ariaghira
tintinibar nin tuavibagh irav iti.

Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God nin boribar
apangkuvighsi,
ni uabin gun a mikim.

20-22 Zurara Jerusalemia kamaghin migei,
“O Ikiavira Itir God, ni bizir kurar ni uan adarazi
gamizir kamın gan.

Amizir bar uan boribagh ifongeziba, me
datirighin uan boribar kuaba api.

Ezi apaniba nin Dipenimin aven ghuegha,
ofa gamir gumaziba ko nin akam inigha izir
gumazibav soghezi me ariaghire.

Apaniba uaghan nan amizir igiaba ko nan gu-
mazir igiaba afuzibar bar me ginivizi,
me ariaghire.

O Ikiavira Itir God, ni bar nan gumazamizir kabar
aningaghe,
egha ni tong men apangkuvir puvati. Bar
puvati.

Ni bar me misoghezi me ariaghire.

Zurara, ni bar nan aningaghegha tintinibar apani-
bar diazi,
me izava bar pazavira na gami.

Apanir bar aviriba ize, mati gumazamizir bar
avirim isar ekiam gamir dughiamin otivi
moghin,
otivigha dughiar kamın uari akufa.

Egha apaniba nan gumazamiziba bar me
misoghezi me ariaghire,
ezi tav ua itir puvati.

Ki bar uan gumazamizibagh ifongegha deravira
me geghufi.

Ezi nan apaniba izava bar me agifa.”

3

Ki navim giragha, Ikiavira Itir God nan osimtiziba agivasa, a mizuai

1-6 *Aio! Ikiavira Itir God nan aningaghegha fozim na ganingi,

ezi ki bar osimtizir ekiam ateri.

A na gamima ki bar tuavir mitatemın zui.

Ki bar angazangaritam itir puvatigha puram arui.

A dughiabar zurara mızaziba nararam anıdi.

A gumazir igharaziba kamaghın arazitamın me gamizir puvati.

A na misogha, nan aghariba apiragharighizi, nan inivafızim bar amiragha gavgaviba puvati.

An osimtizir igharagha gariba na ganingizi da na okarigha mızazim na gasi mati ki kalabusın iti.

A na gamizi ki bar mitater ekiamın aven iti, mati gumazamiziba fomıra ariaghiregha iti.

7-9 Bar guizbangıra, a bar na okarizi, ki azenim giran ibura.

Mati me senın osimtizibar na ikezi ki kalabuziamın iti.

Ki zurara uabın akurvaghasa Ekiamın dei.

Ezi a tong bar kuarim atigha nan dımdiam barazir puvati.

Ezi ki mangasava amir danganiba, ana da piri.

* **3:1-6:** Akinafarir kamın danganir mabar Jerusalem uabi akam akuri. Ezi saptan kamın, puvati. Gumazir akam akurir kam, a Israelian gumazim, ana osimtizir a bativiziba ko osimtizir Israelian igharaz darazi bativizibar gun mikimasa.

Mati me dagiar dafaba nan tuavim apiri.

10-12 Datirighin Ekiam na gasighasighasa,
 a mati asizir atiam asizir tam misuegh ane-
 masava a bagha modogha gara iti.
 Ekiam na gamizi ki uan tuavim ataghizi a na
 gasighasiki,
 mati asizir atiam asizir mamın agiragha
 ghua a misuegha, a kurugha ghua bar an
 aneghoragh sue,
 ezi ki datirighin bar ikufi.
 Ekiam uan barir pim dafagha na gasasa
 nan akuighav iti.

13-15 Egha a uan barir afuzibar nan navim gase,
 ezi an barir afuziba nan navim okoregha nan
 ovizimning miti.
 Ezi nan gumazamiziba bar datirighin na dipovava
 dughiaba bar nan ingarav ati.
 A bar osimtızir kurar aviriba na ganingizi ki bar
 izifa.
 Mati gumazim na gaghora dipar puvira
 misozim na ganingizi, ki a tuavareme.

16-18 Faragha a bar pazavira na gami.
 A mati nan guam isava nguazim gazezi
 dagiaba nan atariba apiraghariki.
 Egha a mati ki bar aghumsigha atiatigha
 guagha uaghira averenimın modo.
 Ki uam navir amirizim ko agoroger arazimın itir
 puvati.
 Egha dabirabir aghuimın arazim gın amada.

Kamaghin amizi, ki ghaze, Ikiavira Itir God
 bizitam na daningan kogham,
 eghti ki dughiar ruarimin nguazir kamin
 ikeghan kogham.

19-21 Ganganir ki uabin gara uabi ginighnizim, mati
 ki pura guraghav ikiava arui.
 Egha ki uan osimtizir ekiabagh nighnisi.
 Ezi bizir kam mizazir ekiam na ganingi, mati ki
 marasinin kuram ame.
 Ki dughiabar zurara bizir kabagh nighnigha,
 nan navim bar osemi.
 Egha ki bizir igharazim ginighnisi,
 ezi bizir kam na gamima ki gavgavigha
 Ikiavira Itir God mizua iti,
 a nan akuragham.
 Bizir kam a kamakin.

22-24 Ghuariaba zurara mizarazibar iri
 moghira,
 Ikiavira Itir God, nin apanguvir arazir kam,
 zurara e ko iti.
 Ikiavira Itir God zurara en apanguva,
 uan navim isa bar e ganigavira iti.
 Ezi an arazir kam a givaghan kogham.
 Kamaghin amizi, e fo, e bar ikuvizir puvati.
 Ezi an apanguvir kam, dughiabar zurara oti-
 vavira iti.
 O God, nin arazir kam, a bar deragha mamaghira
 iti.
 Ki ghaze, ki bizir igharazibagh nighnighan
 kogham.

3:22-24: Ua Me Ini 34:6; Onger Akaba 119:57; Jeremaia 10:16;
 Sefanaia 3:5

Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabira, a nan Akurvazim.

Ezi a nan akuraghasa ki gavgavigha a mizua iti.

25-27 Ia gumazamizir Ikiavira Itir God buria, egha uarir akuraghasa a mizua itiba, a deraghavira ia gami.

Kamaghin ti deragham, gumazamiziba nimira ikiva

Ikiavira Itir God mizuamti, a ua me iniam.

Egh uaghan kamaghin ti dera, gumazamiziba uan igiabara osimtiziba ater, egh nimira iki.

28-30 Kamaghin amizi, Ekiam osimtizitam gumazitam daninghti, gumazir kam danganitam in mangi uabira nimira iki.

Gumazitam uabi abiragh nimira iki ganti, Ekiam ua an akuragham.

Eghti gumaziba a misoghiva dibovir akaba ko adarir kurabar a damuti, a pura uabi isiva men teghti, me mar a damu.

31-33 Marki, Ekiam zurara akirim ragh e gasan kogham.

A osimtiziba isava gumazamizibagh anigava, egha a gin ua men apangkufi.

Guizbangira, a Godin puvira gumazamizibar apangkuvim.

3:25-27: Onger Akaba 33:18; Aisaia 30:18; Maika 7:7 **3:28-30:** Aisaia 50:6; Matyu 5:39 **3:31-33:** Onger Akaba 78:38; 94:14; 106:43-45; Esekiel 33:11; Hosea 11:8; Hibru 12:10

A uaghan mızaziba ko osımtıziba
me danıngasa ifongezir puvati.

34-36 Ni ge! Ekiam bar arazir kurar kabar aghua:
Arazir gumaziba pazava kalabuziar gumaz-
ibagh amua me dikabırıba,
ko arazir gumaziba kotiamın gumazibagh ifara
me dikabırıba,
ko Godın Bar Pın İtimın damazımın, gu-
mazir maba guızın arazıbar amuan men
anogorosi.
Guızın arazir kaba, kar God damuasava e
mikemezır arazıba.

37-39 Nguazımın gumazir manamra
mikemeghti, bizıba otıvam? Ua gumazıba
puvati,
Ekiam uabıra nıghnıgh mikemeghti, bizıba
otıvam.†
Godın Bar Pın İtim mıgeıma,
bizir aghuıba ko bizir kuraba otıfi.
Eghti gumazıtam tızım bagh,
uan arazir kuram bangın ıvezir kurar a in-
ızım bagh imomam?‡

40-42 Oraghıva arazir aghuıbar amuva, e bar
deravıra uan arazıba ko uan darorıba
tıısıgham.

† **3:37-39:** Gumazir maba ghaze, vezin kam, Hibrun akamın ka-
maghın mıgei, “God amamangatıghan koghti, gumazıtam bizıtam
damıghtı ana otoghan kogham.” ‡ **3:37-39:** Gumazir maba,
vezin kamın kamaghın mıgei, Hibrun akam ghaze, “Gumazım
arazir kuram damıghtı, God ıvezir kuram a danıngıghtı, a imoman
markı.” **3:40-42:** Onger Akaba 119:59; 139:23; 2 Korin 13:5

Egh e uan arazir kuraba ateghiva uamategh
Ikiavira Itir God bagh izam.

Egh e Godin Uan Nguibamin Itim ko mikimsi, e
pura aghariba fan kogham.

E bar guizbangira uan navibar God ko
mikimiva kamaghin mikimam,

“E ni barazi puvatigha arazir kuram gami,
ezi ni en arazir kuraba gin amadazir puvati.”

43-45 Puvati. Ni en agiragha en misoghezi e
ariaghire.

Nin aningagharim e avara, egha ni bar en
apangkuvir puvati.

Ni en aningaghegha uan kuarimning migoro.

Mati ni overiamin itir ghuariar bar pizir
mitiamin uabi avarazi,
en migirigiaba mavanang ni bativan
ibura.

Ni bar e abirazima, igharaz darazi ghaze e bar
mizegha,
mati pura dagariba adizir bizim.

46-48 Roghira itir apaniba bar,
en aghuagha akar bar kurabar e migia e
gasighasighasa.

Ezi bizir otivir kaba bar e gamizima,
e mati mozim giraghuezi moghin atiatigha iti.
E bar ikuvigha iti.

Ki uan gumazamizibar garima, me bar onganir
arazibagh amua itima,
ki me bagha azia teriba ira,

mati faner ekiam ivemari moghin, ive-
mara kamaghira iti.

49-51 Saghon mar ikegha izi, ki uan azir akam
agivaghan kogham.

Kamaghin amizi, nan temeriba iri kamaghira
ikiam.

Ki azi kamaghira iki mangi, Ikiavira Itir Godin Uan
Nguibamin Itim beragh

vanginan deraghvira nan ganiva na
ginighnigham.

Ki uan nguibar ekiamin itir amizir igiabar garima,
me bar dughiar kuram isima, nan navim bar
oseme.

52-54 Tav tong bizir mingarir tam nan itir puvati.

Me pura nan apanim gamua na buria na
misueghti ki aremeghasa.

Egha mati gumazim kuarazimin agintizi
moghin nan agintisi.

Egha mati me angamira na fegha mozim mikini,
egh dagiaba na mikinighti ki aremeghasa.

Ezi mati dipar dafam na avarazi,
ki ghaze, ki aremegham.

55-57 Uan kuarimning dukuman marki! O Ikiavira
Itir God, ga uaning!

Ni nan azir akam baragh,

ki mati gumazim mozir bar konimin iti
moghin ikia nin ziamin dei.

Egha bar pazavira ikiava uabin akurvaghasa nin
dei.

3:55-57: Onger Akaba 145:18; Aisaia 41:10; 41:14; Jeremaia 38:9;
Jona 2:2; Aposel 16:24-25

O Ekiam!
 Kì kamaghìn nìn dei, ezi nì nan òimdiar kam
 baraki.
 Kì nìn deir dughiamìn, nì nan boroghìn izava
 kamaghìn na mìgei,
 “Nì atiatingan marki.”

58-63 Vezir bar kuram, kì a ini. O Ekiam, nì nan
 akuragha apaniba abira.
 Nì ua na inìzi kì deragha iti.
 O Ikiavira Itir God, nì jasìn mìn nan garima, gu-
 mazir kaba arazir kurar avìribar na gami.
 Ga uaning! Nì tong nan akuragh arazir
 aghuibar na damu.
 Ekiam, nì fo, me nan apanim gamua na dipova
 kamaghira iti.
 Me arazir kurabar na damuasa nìghnìgha
 mìgìrìgìar kurabar na gami.
 Me zurara dughìabar sighsìzir akaba ko imobir
 akabar na gamua,
 egha na mìsoghasa na bagha tuaviba buria
 akabav sosi.
 Nì ganam, me managh dapiaghìv ikiam, o me
 dikavìgh managh mangam,
 me dughìabar zurara na dìghora dìbovir
 onger akabagh ami.

64-66 Zuamira! O Ikiavira Itir God, nì men arazir
 kabagh nìghnìghiva,
 me ikaragh arazir kabara ua me danìng.
 Nì osìmtìzir kurabar men navìbar anìng, onganìm
 men nìghnìzìbar anìngìgh.
 Nì ivezir kuram men danìngìva bar me
 gasìghasìkìgh.

Ni men aningaghegh asizibar min men agintigh
 bar me misogh me agifagh,
 eghti men tav tong Ikiavira Itir Godin ove-
 riamin apengan itir nguazir kam uam an
 ikian bar marki.

4

*Jerusalemian apaniba me misozir dughiamin
 Jerusalemia bar dughiar kuram ini*

¹⁻² Aio! Saionin gumamaziziba, mevzika,
 me bar ikuvigha iti.

Me fomira mati golin dagiar bar pin kozimin min
 taghtagha bar dera.

Ezi me datirighin bar mighovegha, ua dagiar
 bar pin kozimin min taghtazir puvati.

Fomira Ekiamin gumamazizir kaba mati, Godin
 Dipenimin itir dagiar bar pin kozir bar
 aghuibar min iti.

Me datirighin bar tegha, mati dagiaba
 misaraghira tintinibar nguibar ekiamin
 tuavibagh ire.

Gumamazizir igiar kaba datirighin ua ziaba pu-
 vati.

Me datirighin mati nguazir miner ghurir, gu-
 maziba ingarizibar min gari.

³ Boribara, nan gumamaziziba deravira uan
 boribar garir puvati.

E gari, afiar atiar amebaba oteba uan nguz-
 ibagh arisi.

E fo, afiar atiaba derazir puvati.

Ezi nan gumamaziziba afiar atiabar min
 arazir aghuim gamir pu. Puvati.

Me mati, ponebar min danganir dakirtizimin
 arazir kurabagh amua iti.
 Me deragha uan boribagh amir pu. Puvati.
 Me bar akirim ragha me gasara.

⁴ Daghem bagha pura tintinibar aruava, gumaza-
 mizibar azangsizir boriba,
 tav daghetam me ganingizir puvati.
 Ezi borir aghegheviba otem bagha
 kuariba men piri.

⁵ Ezi fomira dagher bar aghuir aviriba iti darasi,
 me datirighin dagheba puvatigha daghem
 bangin ariaghiri.
 Ezi men kuaba pura nguibar ekiamin tu-
 avibar irav iti.
 Me fomira bar bizir aviriba ikia dar kurka iti.
 Me datirighin bar biziba puvatigha onga-
 narazibagh amua ikia,
 egha bizir kuraba makurir danganibar
 damasa dagheba buri.

⁶ Faraghavira, Ekiam Sodom gasighasizir
 dughiamin, a bar zuamira a gasighasiki.
 Ezi nan adarazi Jerusalemia,
 men arazir kuraba bar Sodom in gumaza-
 mizibar arazir kurabagh afira.
 Kamaghin amizima, Ekiam bar pazavira
 Jerusalemia gami.
 Ezi apaniba bar pazavira Jerusalemia gamizi
 moghin,
 pazavira Sodomia gamizir puvati.

7 Gumazir dapaniba fomira bar deravira ikia men
 mikarziba bar dera.
 Me bar gumazir gavgaviba,
 mikarziba bar zuegha dafogha,
 mati dagiar pin kozibar min taghtasi.

8 Ghuezir dughiabar men mikarziba bar dera,
 ezi datirighin men mikarziba pighatomegha
 bar ikuvigha mighofe.
 Egha me tuavibar aruir dughiabar, gumamaziz-
 iba deragha men gara me gifozir puvati.
 Me bar aghariba gunigha men mikarziba bar
 misingi.

9 Ia gumazir faragha midorozimin aven
 oveaghuezibagh fo,
 me bar dera, me angavsighin faragha ovegha
 ghue.
 Ezi gin ariaghirezir darazi dughiar ruarimin
 daghem bagha amua,
 mitiriar mizazir ekiaba isa ghua, bar
 aghariba guigha gin ariaghire.

10 Kar borir ariaghiribar kuaba, mevzika.
 Men amebaba fomira bar uan boribar
 apangkufi.
 Ezi boriba ariaghirezi,
 amebaba uari uan boribar kuaba avigha da
 api.
 Apaniba iza nan gumamazizibav sozir
 dughiamin,
 arazir kam oto.

- 11 Maia! Ikiavira Itir God bar Saionin aningaghe,
 egha uan aningagharim a ginge.
 A Saionin nguibar ekiam avimin a gaborozi,
 a bar isi.
- 12 Nighnizir atriviba ko nguibar igharazibar gu-
 mazamizibar itim,
 me ghaze,
 apaniba ti Jerusalem abiragh
 an tiar akaba akarigh, nguibar ekiamin
 aven mangeghan kogham.
- 13 Nguibar ekiamin itir ofa gamir gumaziba
 ko, akam inigha izir gumaziba uari arazir
 kuram gamua,
 Jerusalemın gumazamizir aghuibav soghezi,
 me ariaghire.
 Kamaghın amizi, God apaniba ataghizıma,
 me bar Jerusalem gasıghasiki.
- 14 Ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir gumaz-
 iba, gumazamizir ariaghirezir kabar ghuz-
 iba men korotiabar puegha,
 bar Godın damazimın mize.
 Ezi me bar osımtızir dafam iti.
 Kamaghın amizi, ofa gamir gumaziba ko akam
 inigha izir gumaziba,
 datirighın onganigha pura tintinibar
 tuavibagh arui.
 Ezi gumazamiziba men boroghın man-
 gan aghua.
- 15 Pamtemın, gumazamiziba kamaghın men dia
 ghaze,

“Ia e gitagh.
 Ia Godin damazimin mize,
 ia en boroghin ikian marki.
 Ia kamatigh, en kantrin ikian marki.”
 Kamaghin amizi, ofa gamir gumaziba ko akam
 inigha izir gumaziba,
 ara ghua tintinibar kantrin igharazibar
 aghunababar min guav iti.
 Ezi Kantrin Igharazibar Gumamazibiba
 uaghan me batogha ghaze, ia bar e
 gitagh.

16 Roghira kagh me ikian kogham, Ikiavira Itir God
 uabi me amadazima,
 me tintinibar mar ghuezi, a ua me ginighnizir
 puvati.

Guizbangira, ofa gamir gumaziba ko gumazir da-
 paniba,
 ua gumamazibibar damazimin ua ziaba pu-
 vati.

17 Saghon mar, e pura gumazir izi uamategh en
 akurvaghamiba bagha gara iti.

 E pura tuavir akabar gara ghua damaziba e
 gami.
 Egha e pura gara me mizua itima, me tong izir
 puvati.
 Kantrin igharazitam tong en akuraghan
 kogham.

18 Tuaviba bar, apaniba e gasighasighasa en
 daroribar aravima,
 e ua daruan atiatingi.

E bar givamin dughiam roghira ize.

Me en dughiaba dibori, en dughiar abuananam izegha gifa.

19 Uaghan e ara zuima, en apaniba en agintisi.
 Me bar zuamira ivegha izava e ekiaru,
 mati kuarazir bagam overiamin ikegha
 izaghira asizimin suighasa.
 Me mighsiabar en agintigha zui.
 Men marazi danganir dakirtizimin,
 e bagha mongegha gara ikia en suiki.

20 Vaghvagh kamaghin fogh,
 atrivir Ikiavira Itir God inabazir kam,
 a en ganti e an apengan ikiva, en dabirabim
 deraghti e kantrin igharazibar min deravira ikiam.
 A uaghan e ko ikia e geghuva en akurvagha,
 en gara itir gumazim.
 Ezi puvati. Me uan mozir azuazimin an suira.

21-22 Zuamira! Idomin gumamazir Usin
 nguazimin itiba,
 ia datirighin dibovir akabar amu bar
 akongegh suam, Saionin nguibar ekiam
 datirighin bar ikufi.
 Ia ganti, Ekiamin aningagharim mati wainin dipar
 onganimin kap,
 an a isiva Saionin gumamazibar aningti me
 anemam.
 A uaghan a isi ia daningam, eghti ia uaghan on-
 ganigh puvira mizebav kimam.
 Mati ia uan mikarzibar korotiaba suegh bar
 aghumsigham.

Zurara, ia Saionin gumazamiziba, ia arazir kurabagh ami.

Ezi datirighin Ekiam ian arazir kuraba ikarvagh mizazim ia gasegha gifa.

Kamaghin amizi, kalabuziar ian gumazamiziba ikezim,

datirighin gifa, eghti ia deraghvira ikiam.

Ezi Idom, Ekiam nin arazir kuraba aghurigh azenim datigh,

mizazim ni daningighti ni fogham,

kar nin arazir kurabar ivezim.

5

Jerusalemia uarir apangkuvighasa Ikiavira Itir Godin azai

¹ Aio! Ikiavira Itir God, bizir e bativiziba ni adagh nighnigh,

en apangkufigh.

Ni kagh en gan.

E bar pazavira ikia

egha gumazamizir igharazibar

damazimin bar aghumsiki.

² Bar guizbangira, en nguazim kantrin igharazimin gumazamizibar dafarimin iti.

Ezi me en dipenibar iti.

³ Dughiar e itir kam,

e mati afeziaba puvatigha borir asaghasazibar min iti.

Egha e bar pura iti,

mati amizir odiarir paba ariaghireziba.

- ⁴ E fomira daziba ko dipaba pura da isi,
ezi datirighin e dagiar ekiabar iveza,
daziba ko dipaba isi.
- ⁵ Faragha iza datirighin, apaniba bar e abiragha
mamaghira itima,
e bar amira.
Me tong e ataghizima, e avughsir puvati.*
- ⁶ Gatirighin e dagheba puvatigha,
Isipia ko Asiriabar apengan ikia men
azangsizima,
me dagheba amadima e dagh ivesi.†
- ⁷ Ghuezir inazir afeziar kaba arazir kuram
gamigha, oveaghue.
Ezi e datirighin men osimtizimin ivezir kuram
isi.
- ⁸ Ia Babilonian ingangarir gumazir kiniba e gati-
vagha en gari,
ezi gumazir me dama e iniamba puvati.
- ⁹ Kar gumazir e gasighasighamiba tintinibar en
kantrin iti.
E dagheba burir dughiabar,
okimakiar gumazir kaba, e misoghti e
arimighirasa
me en tuaviba asia iti.
- ¹⁰ Mitiriar avir mizazir igharaziba en azi.

* **5:5:** Hibrun akamin me kagh deragha akam abighizir puvati.

† **5:6:** Gumazir maba ghaze, vezin kam, Hibrun akamin kam-
aghin migei, "E fomira Isipia ko Asiria en akurvaghasa me ko akam
akiri."

Ezi en mikarziba fei, mati avim isi.

11 Nan apaniba en amuiba ko guivir igiar Saion ko Judan nguibar ekiamin itiba, pura men suighava arazir kurabar me gami.

12 Nguibar kamın gumazir dapaniba, apaniba me inigha benibar men firiba dafegha me gui.

Egha en gumazir aruaba, me arazir aghuitamin me gamir puvati.

13 Otarir igiaba me puvira me abirima me pura witin oviziba mirmira, dazir ikizir osimtizir bar dafaba ateragha arui.

14 Puvati. Gumazir aseba datirighin ua nguibar ekiamin tiar akamin apiav itir puvati. Ezi gumazir igiaba ua marvibagh ivia dibiaribav sozi puvati.

15 Roghira roghira, en agoroger en navibar itiba gifa. E ighiabagh amir arazir kam e ataghizi, e datirighin azir akamrama amua iti.

16 Saion, en ziar ekiam iraghugha gifa. E uari arazir kuram gamigha, arazir kurar kam bangin, e datirighin bar tegha gifa. Evzika!

17-18 Tina en akuragham, e ghaze Saionin
 Mighsiam bar ikuvigha givagha,
 afiar atiabar nguibamin min oto.
 Ezi e a bagha arei moghin uari baragha aziavira
 itima,
 en damaziba e gami.

19 Uaghan ni, Ikiavira Itir God,
 ni Atrivir ikia mamaghira itim.
 En ovavir boriba uaghan zurara nin apengan iki,
 mamaghira ikiam.

20 Vanginan kagh en gan,
 ni tizim bagha zurara e bakinighinigha
 akirim ragha e gasara?

21-22 Zurara ni ko ikiamin arazim,
 ni ua e damuti e an gin mangam.
 O Ikiavira Itir God, ni akirim ragha bar e
 gasaragha bar en aningaghe.
 Ni ti bar e gin amadagham, o?
 E ua ni bagh izasa.
 E ghaze, ni faragha deragha e gamizima, e
 deragha ikezi moghin,
 ni kamaghira ua e damu.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea